

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Noveller og andre fortællinger

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Noveller og andre fortællinger", i Goldschmidt, M. A.: *Noveller og andre fortællinger*, udg. af Thomas Bredsdorff , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 321. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt02t-shoot-idm140068784078336/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller og andre fortællinger

opfandt en metode til at udtage tavler enkeltvis af bistader, en forbedring af hornningproduktionen, der hurtigt bredte sig, som bevidnet af en bogtitel som A. Brun: *Anvisning til Biaul efter Dzierzons Metode* (1860). – *trois sont trop pour l'amour*: fr.: tre er for mange til kærlighed. – *cinque*: fr.: fem. – *Toast*: eng.: skål.

76 *et daarligt Subject*: en skidt person.

77 *Avingen*: titlen på Goldschmidts roman udsendt samme år som denne, 1865.

Den Vægelsindede paa Graahede

Efter selvstændig bogudgave med denne titel, 1867. 2. opl. samme år, uændret optryk.

«Modellen var den musikalske og omsværmede Kirsten Graa, som efter at have haft en hel række bejlere var blevet gift 1861 i Thorning med gårdmandssonnen Jens Uhrmager,» mener Mogens Brøndsted i *Goldschmidts Fortællekunst*, 1967, s. 312 med kildehenvisning). Tage Kaarsted opterer for en Hanne Christensen som model (i *Godt klaret, Sofiel, 12 historiske fortællinger*, u.st. 1993, kapitlet «Når bønder elsker», s. 102-112). Denne kvinde blev gift med en bonde, dernæst forelsket i naboen, der var skolelærer, forlod mand og børn til fordel for skolelæreren, men flyttede siden tilbage til bonden. Tage Kaarsted kommenterer: «Hvilket vægelsind. Og »Den Vægelsindede paa Graahede« er just titlen på M.A. Goldschmidts roman fra 1867.» (s. 110). Ud over erotisk antændelighed anfører han ikke andre ligheder mellem »modellen«s historie og romanen end at skolelæreren, der får Hanne, hedder Stoye ligesom den skuespiller der ikke får Karen. Så er der bedre overensstemmelse mellem Hanne Christensens historie og en Goldschmidt beretter på seks linier i *En Hedereise i Viborg-Egnen*, en rejseberetning fra samme år, citeret hos Kaarsted s. 110.

Om sin egen opfattelse af modellens betydning for hans fortællekunst, altså om »hvorledes Noveller blive til i en Forfatters Hjerne«, har Goldschmidt udtalt sig principielt i anledning af *Avrohmche Nattergal*, se indledningen til noter til denne novelle nedenfor.

78 *Thorning*: ca. 25 km s. for Viborg. De fleste af de øvrige nævnte lokaliteter findes på denne egn. – *Svend Grathes Capel*: Grathe Hele s. f. Viborg er opkaldt efter kong Svend d. 3. Grathe, der blev dræbt her 1157 efter sit nederlag til Valdemar den Store. På stedet hvor han faldt blev opført et (senere nedrevet) kapel. – *Alen*: 63 cm. – *Vaaningshuset*: stuehuset, den del af en gård, der bruges til bolg.

79 *Mark*: se n. t. s. 22.